

บทที่ 6

สรุปและเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาจะเห็นความสำคัญของชุมชน สามารถสรุปผลการศึกษาเป็น 2 ระดับ
ดังนี้

1. ระดับอนุภาค

ชุมชนเมืองโคกสำโรง ห่างจากตัวจังหวัดลพบุรีตามถนนพหลโยธินเป็นระยะห่าง 35 กิโลเมตร มีที่ตั้งอยู่กึ่งกลางพื้นที่จังหวัด เป็นชุมชนเมืองที่ล้อมรอบด้วยพื้นที่เกษตรกรรม การเข้าถึงสามารถกระทำได้เพียงทางรถยนต์ ทางเดียว แต่กระทำได้สะดวก เนื่องจากมีถนนสายหลักของจังหวัด 2 สาย ผ่านชุมชนได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (พหลโยธิน) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 และมีสถานีขนส่ง สามารถทำการขนส่งและติดต่อกับชุมชนต่าง ๆ ทั้งในและต่างจังหวัดได้อย่างสะดวก

จากการวิเคราะห์หาลำดับความสำคัญของชุมชน เปรียบเทียบเทศบาลและสุขาภิบาล จำนวน 10 แห่ง ในรัศมี 35 กิโลเมตร จากชุมชนเมืองโคกสำโรง โดยใช้ปัจจัยในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 12 ปัจจัย ดังกล่าวในบทที่ 3 พบว่าเทศบาลตำบลโคกสำโรง มีลำดับความสำคัญอยู่ที่ 2 รองจากเทศบาลเมืองลพบุรีและเทียบเท่าเทศบาลเมืองบ้านหมี่มีบทบาทในการเป็นแหล่งบริการด้านการค้าและบริการ แก่พื้นที่โดยรอบโดยมีเขตอิทธิพลการให้บริการ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งในอำเภอโคกสำโรงและนอกอำเภอโคกสำโรง ส่วนใหญ่เป็นอำเภอที่แยกตัวออกไป ได้แก่ กิ่งอ.หนองม่วง อ.สระโบสถ์และอ.โคกเจริญ ซึ่งมีลำดับความสำคัญที่ต่ำกว่า นอกจากนี้ยังพึ่งพาซึ่งกัน

และกันกับเทศบาลบ้านหมี่ ซึ่งอยู่ในลำดับความสำคัญเดียวกัน ในด้านการแลกเปลี่ยนผลผลิตทางด้านการเกษตร โดยชุมชนเมืองบ้านหมี่เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญก็จะมีข้าวสำหรับจำหน่าย ส่วนชุมชนเมืองโคกสำโรงก็เป็นแหล่งผลิตและแลกเปลี่ยนสินค้าทางการเกษตรอื่น ๆ เพื่อจำหน่ายต่อทั้งนี้สิ่งเกิดได้จากจำนวนโรงคัง ในชุมชนเมืองโคกสำโรงมีอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงได้แลกเปลี่ยนสินค้าหรือผลผลิตทางการเกษตรที่ขาดแคลนในพื้นที่ซึ่งกันและกัน

2. ระดับเมือง

ชุมชนเมืองในที่นี้ครอบคลุมพื้นที่ทั้งในเขตเทศบาลตำบลโคกสำโรงและพื้นที่ต่อเนื่องเข้าไปด้วย สภาพภูมิประเทศของชุมชนเป็นที่ดอน ลาดจากทิศใต้ลงเหนือมีความชัน 2 เปอร์เซ็นต์ โดยมีความลาดชันซึ่งเป็นคลองธรรมชาติ จะทำหน้าที่รับน้ำทั้งน้ำดีและเสียที่ระบายมาจากชุมชนในเขตเทศบาลโดยไม่มีกำบัง ด้านเศรษฐกิจของชุมชนจะขึ้นอยู่เกษตรกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งหากมีผลผลิตดีจะทำให้การค้าและบริการดีไปด้วย ในด้านอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่สุดเป็นประเภทโรงสี ออบเมล็ดพืชและโซลิด อยู่ในแห่งเดียวกัน ผลผลิตที่ได้ส่งขายประเทศในตะวันออกกลางทั้งหมด แต่ประเภทอุตสาหกรรมที่มากที่สุดเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กประเภทอู่ซ่อมรถ ต่อรถยนต์มีอยู่ถึง 31 แห่ง ส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่บริเวณ 2 ฝากถนนพหลโยธินช่วงไปลพบุรี ด้านหน้าและบริการซึ่งเป็นแหล่งการค้าจะอยู่ในย่านศูนย์กลางของเมืองบริเวณวงเวียนศรีสำโรง และสองฝากถนนสายหลักของชุมชนได้แก่ประชาวิถิ ถนนสุรยนารยณ์และถนนศรีสำโรง ซึ่งเป็นที่ตั้งของตลาดสดวัฒนาและตลาดสดเทศบาล

การขยายตัวของชุมชนมีไม่มากนัก เมื่อพิจารณาในช่วงเวลา 21 ปี ตั้งแต่ปี 2516-2537 ที่เด่นชัดมากที่สุดจะเป็นบริเวณถนนพหลโยธินช่วงไปลพบุรี ซึ่งเป็นถนนสายที่มีความสำคัญมาแต่อดีตก่อนที่จะมีการเปิดใช้ถนนสายเอเซีย โดยแต่ก่อนมีความสำคัญในระดับภาค เมื่อเปิดใช้ถนนสายเอเซีย ซึ่งระยะทางได้มากกว่า ทำให้ถนนสายนี้ลดบทบาทลง แต่ก็ยังมีความสำคัญในระดับจังหวัด จึงมีการขยายตัวของเมืองในเส้นทางนี้มากกว่าบริเวณอื่น การขยายตัวของเมืองส่วนใหญ่

เป็นการขยายเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรมโดยรอบชุมชนนอกเขตเทศบาล และพื้นที่ว่างทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ในการขยายตัวของชุมชนเมืองโคกสำโรงนี้มีปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยด้านการคมนาคม การเป็นศูนย์กลางการให้บริการแก่ชุมชนโดยรอบ และมีการพัฒนาที่ดินของภาคเอกชนที่เด่นชัดมากที่สุด คือ โครงการเคแอลด์ ในบริเวณถนนพหลโยธินช่วงไปลพบุรี ด้านการใช้ที่ดินของชุมชนมีการเพิ่มขึ้นของประเภทที่อยู่อาศัยมากที่สุด จากที่ได้เปรียบเทียบในช่วงปี 2531-2537 ส่วนการใช้ที่ดินประเภทอื่นมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ทั้งนี้มีประเภทสถานที่ราชการ ศาสนสถานและสถานที่ศึกษา มีปริมาณคงที่ไม่มีมีการขยายตัว ส่วนที่ลดลงเป็นพื้นที่เกษตรกรรมและที่ว่าง ซึ่งมีจำนวนลดลงเท่ากับจำนวนที่เพิ่มขึ้นของการใช้ที่ดินประเภทอื่นรวมกัน ทั้งนี้เพราะการขยายตัวของประเภทอื่น จะเป็นการขยายเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรมและที่ว่าง ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ถึงกระนั้นก็ยังคงมีพื้นที่เหลือเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตอีกเป็นจำนวนมาก

จากการขยายตัวของชุมชน ได้ทำให้เกิดปัญหาแก่พื้นที่ตามมาโดยมีปัญหาล้วนๆจะเป็น ปัญหาทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นหลัก ซึ่งขีดความสามารถในการให้บริการระหว่างในเขตและนอกเขตจะต่างกันมาก ปัจจุบันมีการขยายตัวของเมืองออกสู่นอกเขตเทศบาลเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความต้องการจนเกิดความขาดแคลน ซึ่งปัจจุบันก็ไม่เพียงพออยู่แล้ว ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค ทั้งยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาดูแลรับผิดชอบควบคุมดูแลพื้นที่ดังกล่าวในหลาย ๆ ด้าน เช่น ในด้านการใช้ที่ดิน การก่อสร้าง เป็นต้น จนทำให้เกิดปัญหาตามมา

ด้านสภาพของชุมชนเมือง จากการที่มีความเหมาะสมของพื้นที่ที่กล่าวมาแล้ว ทำให้มีบทบาทการเป็นแหล่งการค้าและบริการในระดับท้องถิ่น ที่มีเขตอิทธิพลครอบคลุมถึงอำเภอที่แยกตัวออกไปจากอำเภอโคกสำโรงทั้ง 3 แห่ง จากความเหมาะสมในหลาย ๆ ด้านของชุมชน

สามารถที่จะพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางบริการที่มีศักยภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ ส่วนศักยภาพในด้านพื้นที่ยังมีพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่างอีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในพื้นที่นอกเขตเทศบาล ซึ่งมีประชากรและราคาที่ดินที่ไม่สูงมากนัก นอกจากนี้ยังมีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในระดับที่ดีพอใช้ได้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวคือปัจจัยพื้นฐานที่เอื้อต่อการขยายตัวของเมือง ทั้งด้านที่อยู่อาศัยและกิจกรรมด้านพาณิชยกรรม ทั้งนี้หากมีการปรับปรุงบริการขั้นพื้นฐานให้ดีกว่าเดิมจะเป็นการเพิ่มศักยภาพของเมืองได้อีกมาก นอกจากนี้ด้านโครงการพัฒนาพื้นที่ของภาครัฐและเอกชนที่จะเกิดขึ้นก็มีส่วนสำคัญในการดึงดูดความสนใจในการขยายตัวของเมืองด้วย

จากปัญหาที่ได้ศึกษา วิเคราะห์ รวมถึงความต้องการและ ศักยภาพของชุมชน นำมาวางนโยบาย เป้าหมายในการพัฒนาเมือง ซึ่งมีส่วนสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

แนวทางการพัฒนาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

1. การปรับปรุงและพัฒนาบริการขั้นพื้นฐาน
2. ส่งเสริมบทบาทการเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ
3. เสนอโครงการที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน

โดยการปรับปรุงและพัฒนาบริการขั้นพื้นฐาน จะเป็นการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาบริการขั้นพื้นฐาน ได้แก่

- 1) ปรับปรุงและขยายโครงข่ายบริการขั้นพื้นฐาน เช่น โครงข่ายถนนและสาธารณูปโภค
- 2) พัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน

ในด้านการส่งเสริมบทบาทการเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ ได้เน้นความได้เปรียบเชิงที่ตั้ง เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนสินค้าการเกษตร ในรูปของตลาดกลางเพื่อการเกษตร ที่มี

แหล่งผลิตทั้งในและนอกเขตอำเภอโคกสำโรง ทั้งนี้ต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาล ในด้านการตลาด ประชาสัมพันธ์และเงินทุน ทั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในบริเวณโครงการเคแอลด์ ซึ่งมีการเข้าถึงและขนส่งได้อย่างสะดวก

ส่วนการเสนอโครงการที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนได้เสนอ

- 1) ขยายเขตเทศบาลเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน เพื่อให้มีหน่วยงานมาควบคุมดูแลและพัฒนาที่ในแนวเดียวกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในอนาคต
- 2) เสนอการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อรถยนต์ ทั้งนี้จากพิจารณาชุมชน มีอุตสาหกรรมประเภทซ่อมและบริการต่าง ๆ เกี่ยวกับรถยนต์เป็นจำนวนมาก ทั้งยังมีแรงงานที่ชำนาญเป็นจำนวนมาก ด้วยสภาพดังกล่าวสมควรมีการรวมกลุ่มเพื่อทำเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยมีตลาดอยู่ในพื้นที่ในจังหวัดและต่างจังหวัดโดยเฉพาะจังหวัดสระบุรี ซึ่งมีแหล่งอุตสาหกรรมต้องใช้รถยนต์ขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ควรได้รับการสนับสนุนการภาครัฐบาลในแหล่งเงินทุนและตลาด

6.2 ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากชุมชนเมืองโคกสำโรงมีความเหมาะสมในด้านที่ตั้งระดับหนึ่ง แต่มีการพัฒนาเป็นไปอย่างช้า ๆ ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากความแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำในการอุปโภคและบริโภค ซึ่งปัจจุบันใช้น้ำจากอำเภอบ้านหมี่ ทำให้สภาพของพื้นที่ไม่โดดเด่น ดังนั้นจึงไม่ค่อยได้รับความสนใจในการจัดตั้งโครงการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและขจัดปัญหาด้านนี้ควรมีการศึกษาพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชน หรือศึกษาการผันน้ำจากโครงการพระราชดำริเขื่อนป่าสัก ซึ่งมีระยะทางห่างจากชุมชนเป็นระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร หากมีความเป็นไปได้จะทำให้ชุมชนเมืองโคกสำโรง มีขีดความสามารถในการพัฒนาเพิ่มขึ้นอีกมาก
2. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานในระดับท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถ ในการดำเนินการวางแผนทางพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ